

Terveysvaikutusarviointeja ja kuntapilotteja: Tekaisu-hanke kehittää päätösvalmistelua

Johdanto

TEKAISU (ympäristöstä aiheutuvien Terveystietojen arviointi KAIkkeen SUunnitteluun ja päätöksentekoon) on kolmevuotinen hanke (2012 kevät – 2015 kevät), jonka tavoitteena on saattaa alkuun sellainen yhteiskunnallinen päätöksentekokäytäntöjen muutos, että ympäristöterveystietoa ja -arviointeja (erityisesti avointa dataa ja avoimia arviointeja) käytettäisiin järjestelmällisesti osana päätöksentekoa. Hankkeen nimi Tekaisu viittaa siihen, että terveysvaikutusten arviointi esimerkiksi kunnallista suunnitteluprosessia varten ei saisi olla kuukausimäärien työ, joka kiireen takia jää tekemättä, vaan nopea tekaisu, joka tuottaa hyödyllistä ja tieteellisesti pätevää tietoa päätösprosessin tiukkojen aikapaineiden puitteissa. Tekaisu on osa tietohallintolain mukaista kokonaisarkkitehtuuryötä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Kokonaisarkkitehtuuri on johtamisjärjestelmä, jossa päähuomio on toiminnan ja sitä tukevan tiedon ja tietojärjestelmien yhteensovittamisessa.

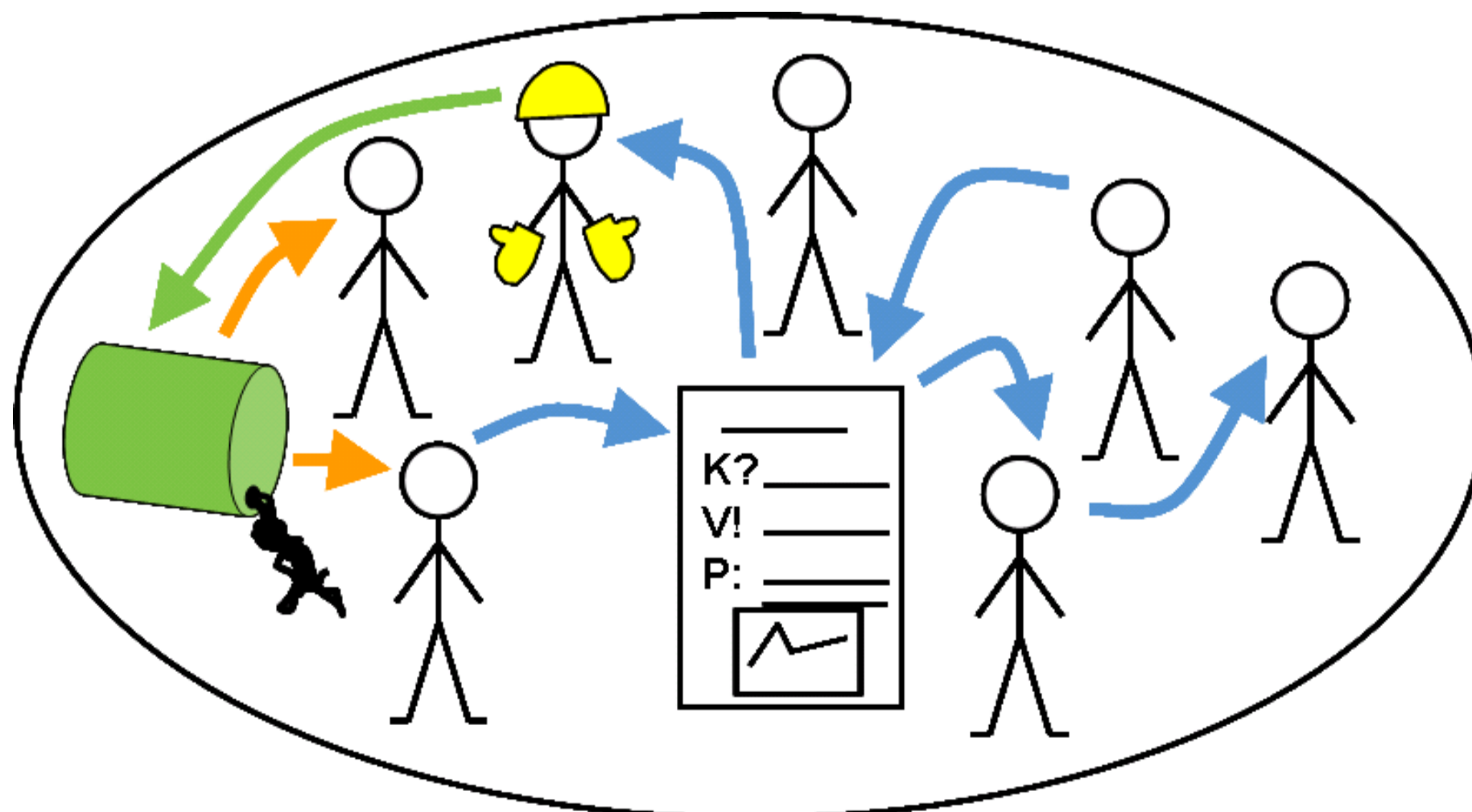
Lisätietoja

- Avoin päätöksentekokäytäntö (ns. Tekaisu-menetelmä) ja projektikuvaus: <http://fi.opasnet.org/fi/Tekaisu>
- Avoimen päätöksentekokäytännön kuvaus Innokylässä: <https://www.innokyla.fi/web/malli166788>
- Tautikuormalaskennan työkalu: <http://en.opasnet.org/w/HIA>
- Kaivosten riskinarvioinnin avoin ohjeistus ja malli: <http://fi.opasnet.org/fi/Minera>
- Talusveden riskinarviointi: <http://fi.opasnet.org/fi/Vesiopas>
- Projektikoordinaattori Jouni Tuomisto: puh 029 5246305, email jouni.tuomisto@thl.fi

Tähänastiset päätelmät

Tekaisu-hankkeen tähän mennessä tärkein tulos on kuvaus avoimesta päätöksentekokäytännöstä eli miten terveysvaikutusarviointia pitäisi kunnissa lähteä toteuttamaan. Sen tärkeimmät havainnot ovat:

- Muutospaineita on erityisesti päätösvalmistelussa. Sen lähtökohdaksi otetaan ääneen lausutut päättäjän asettamat tavoitteet päätökselle ja tunnistetut tietotarpeet päätöksen tekemiselle (tiedon kysyntäimu).
- Päätösvalmistelu toteutetaan avoimesti asiantuntijat, päättäjät ja sidosryhmät osallistamalla.
- Päätösvalmistelua ohjataan jatkuvan seurannan avulla kohti päätöksen kannalta hyödyllistä lopputulosta.
- Päätösvalmistelu vaatii uudenlaisia tietokäytäntöjä ja vanhojen käytäntöjen muuttamista. Erityisesti yhteenvetämisen taitoa (tieteellisen tiedon ja arvojen jäsentämistä johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi) kehitetään ja hyödynnetään selvästi nykyistä ahkerammin.
- Päätösvalmistelussa noudatetaan kuutta toimintaperiaatetta:
 - **tavoitteellisuus,**
 - **kohteellisuus (yhteisen kuvauksen työstäminen työn organisointitapana),**
 - **syysuhteiden kuvaus,**
 - **kritiikki,**
 - **avoimuus ja**
 - **tiedon uusiokäyttö.**

Havaintojen (oranssi), tiedon (sininen) ja toiminnan (vihreä) virrat avoimessa päätöksentekokäytännössä, jossa kohde eli yhteinen kuvaus toimii tiedon jalostamisen ja levittämisen välineenä.

Uusia yhteistyökumppaneita kuntapilotteihin haetaan

Onko kunnassanne alkamassa jokin ympäristöluvitukseen, YVA-prosessiin, rakennusluvitukseen tai muuten ympäristöterveyteen liittyvä valmistelu- ja päätösprosessi? Haluatteko kokeilla päätösten avointa valmistelua yhdessä päätöksentekijöiden, asiantuntijoiden ja sidosryhmien kesken? Haluatteko jakaa omaa tietämystänne ja oppia muilta samanlaisen aiheen parissa työskenteleviltä? Lähtekää mukaan Tekaisu-hankkeen kuntapilottiin! Pienempiä hankkeita käynnistämme syksyllä 2013, mutta useamman henkilökuukauden lisätyön vaativiin hankkeisiin haemme Kaste-rahoitusta vuodelle 2014 (haku syyskuussa 2013).

Avoin päätöksentekokäytäntö

